

УРОК 5

Життя в океанах і морях. Багатства вод Світового океану. Океан і людина

Любий юний географ!

На цьому уроці ти навчишся...

- ✓ з'ясовувати, як розміщуються живі організми в товщі води, різноманіття життя в океанах і морях; багатства вод Світового океану;
- ✓ розкривати взаємозв'язки між океаном та людиною;
- ✓ оцінювати ресурси Світового океану; вплив людини на Світовий океан;

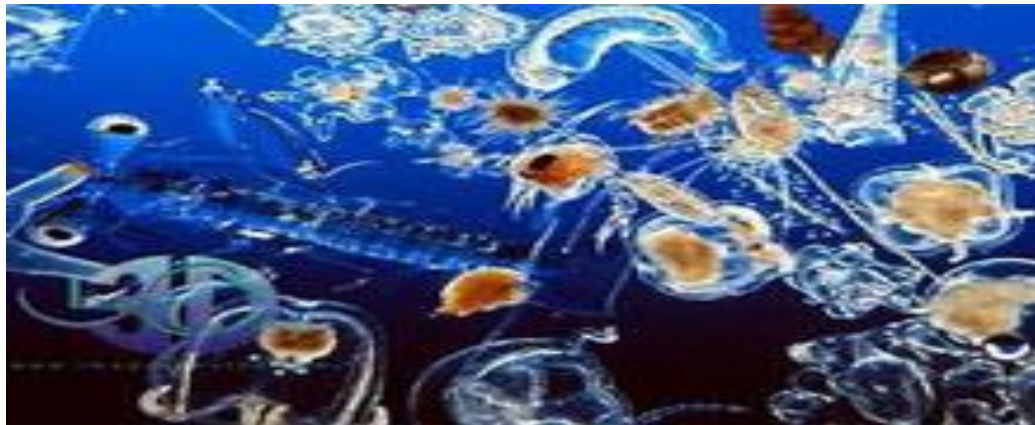
Юний географ, сьогодні ми з тобою здійснимо подорож на підводному човні, помандруємо разом з живими організмами і в товщі вод Океану, і на дно. Одже, океани й моря – батьківщина всього живого на нашій планеті. Рослинний і тваринний світ Світового океану дуже різноманітний. За умовами існування морських мешканців поділяють на групи: планктон, нектон, бентос (Мал.1).

Мал.1. Мешканці океану

Планктон – це дрібні організми, що населяють товщу води і не можуть протистояти течіям.

Представники планктону є основною їжею для риб, китів. Планктонні організми трапляються на всіх глибинах, що пов'язано з рухом водних мас, водночас їх найбільше біля поверхні води. Місцями в океані планктону буває так багато, що він нагадує густі хмари, які багаті рибою (Мал. 2).

Мал.2. Планктон

Нектон – (від грец. *nectos* –плаваючий) живі організми, що живуть у товщі води й активно пересуваються в будь-якому напрямку (риби, китоподібні, черепахи).

До нектону відносять кальмари, риби, морські змії, черепахи, пінгвіни, кити, ластоногі, Вони дуже легко можуть перетинати великі відстані.

Бентос – (від грец. –«глибина») сукупність організмів, що живуть на дні.

Тут, юний географі, ти можеш побачити і сидячі організми – водорості, корали, губки, мшанки; і риючі – кільчасті черви, молюски; і повзаючі – ракоподібні; і вільно плаваючі біля дна – камбалоподібні, скати, черевоногі молюски (Мал.3).

Мал.3 Бентос

Юний географ, ти вже знаєш, що досліджують морські простори аквалангісти і використовують для цього пристрої для занурення на невеликі глибини, які називають **аквалангами**. Для дослідження морських глибин використовують **ехолоти**.

Поширення рослин і тварин у Світовому океані залежить від глибини та клімату, тому кількість їх видів зменшується з глибиною і від екватора до полюсів. На мілководдях сприятливі умови для планктону, риб, інших морських тварин. На великій глибині мешкають тільки бактерії, черв'яки, молюски та деяк риби. Полярні холодні води бідні на організми, дуже мало планктону, який є кормом для риб. Є моржі та тюлені. У помірних широтах у воді велика кількість кисню, тут найбільше риб. У тропічних та екваторіальних широтах багато теплолюбних риб, морських черепах, придонних організмів.

Головними багатствами Світового океану є біологічні, мінеральні та енергетичні ресурси (Мал.3).

Мал.4. Багатства Світового океану.

Живі організми, які людина використовує для задоволення своїх потреб називають **біологічними ресурсами**.

Люди в морях і океанах щороку виловлюють мільйони тон, яка в цілому цінить дорожче порівняно з річковою рибою завдяки і тому, що морські водойми більш чисті порівняно з прісними водоймами. Світовий океан – комора біологічних ресурсів. Найбільшу кількість біологічних ресурсів видобувають у Тихому океані.

Океан нас годує. Люди отримують рибу, морську капусту, водорості, з яких добувають йод, бром, солі калію тощо. Людина із дна морів та океанів добуває нафту, газ, залізні та мідні руди і використовує їх в господарстві.

Океани і моря дають кисень, яким ми дихаємо. Океани і моря є транспортними шляхами. Океан – це краса природи, яка надихає людину на творчі перетворення.

Світовий океан впливає на погоду Землі.

З ростом чисельності населення Землі, розвитком промисловості з виробництвом численних шкідливих речовин, стосунки людей з Океаном місцями призвели до екологічної катастрофи та загибелі організмів не тільки кількісно, а по окремим видам. Океан перетворився у велике звалище та стічну канаву з суходолу. Сьогодні проблема забруднення вод Світового океану є глобальною проблемою людства. Її треба вирішувати.

Ключові терміни і поняття

Бентос, планктон, нектон, біологічні ресурси, мінеральні ресурси Океану, акваланг.